

Cartes des de lluny (I)

Valenti Valenciano

Era fosc. La mare cuinava el sopar. El dringar agut de les olles metàl·liques guanyava l'habitació del petit. Aquest estava tombat sobre el llit, somniós. Viatjava per un món extraordinari emplenat d'enyorances.

Tenia els ulls ben oberts. Contemplava el sostre agrisat per la foscor. Es va incorporar. Es dirigí tot dret a la taula d'estudi. La maleta hi dormia tancada, tal i com l'havia deixada quan arribà de l'escola. Els llapis de colorins hi reposaven distrets i vessuts. Va enxapar el de color verd carruatge, el que era el seu preferit.

"Senyor,..." va començar a escriure. S'ho pensava. No sabia com explicar el seu desig cobejat. Es va eixugar una llàgrima. Es refregà els ulls, i va agafar el llapis amb més força.

"..., vostè és molt llest, sempre aconseguix el que vol". Es va aturar. Dubtava. Va estrènyer els llavis, i va continuar escrivint decidit: "La meua mare sempre plora, em renya i està molt maleita, molt més que abans. No juga amb mi, diu que no té temps, entre el treball i la casa".

Va llegir el que havia redactat. Estava esglaiat, mai havia escrit una tirallonga tan llarga. Panteixava. Va fer una alenada prou forta, inspirant el màxim d'energies que li cabien en els seus pulmons minúsculs, i va prosseguir:

"Quan hi havia el meu pare sempre jugava amb mi, em portava al parc, i també al cinema. Vostè és molt llest, sempre ho troba tot, i jo sé que m'ajudarà, l'anirà a cercar del cel, i el tornarà a portar a casa, perquè estigui sempre amb nosaltres. Moltes gràcies".

Va humitejar el sobre. El va tancar. Hi va aferrar un segell. La mestra li havia explicat que una carta pot arribar fins Amèrica. Es va mirar el sobre blanc, esperançat. Hi va escriure un nom: "Indiana Jones, Amèrica".

La mare el va cridar, per sopar. Va amagar el sobre dins la cartera de cuir. Somrigué. Va guanyar la cuina. La sopa fumejava. El menjar el va trobar excel·lent. Estava segur que des d'aquell dia la seva sort canviaria, per això, després, es va dormir ben feliç. ■

Raccord

Mirall d'ombres

Jeroni Salom

El que era impensable fa alguns anys du camí d'imposar-se sense cap mena de dubte; la televisió va convertint-se —el vídeo ja és del tot indiscutible— en el recer més segur del cinèfil ultratjat per l'escòria que li ofereix la pantalla gran. Ve a tomb això de l'encert que va tenir un canal televisiu d'oferir la possibilitat de veure, en un programa doble impagable, *Después de tantos años*, inèdita, és clar, a les pantalles il·lenques, i *El desencanto*, les dues pel·lícules que intenten reconstruir el mirall trencat de la família Panero. Un mirall d'ombres (*Espejo de sombras* és el títol de l'interessant llibre de memòries de Felicidad Blanc, que és possible de trobar a les llibreries de vell) i de tenebres.

El desencanto, com s'ha dit sovint, va ser un dels documents més emblamàtics de les acaballes del franquisme. A tots, encara que la véssim, per imperatius generacionals, una mica tard, ens va impressionar aquella implacable

visiwecció d'un cadàver familiar. Ricardo Franco, un cineasta d'un estil tan personal, *Los restos del naufragio*, que no estranya l'ostracisme a què se'l sotmet, reprèn el vell projecte de Jaime Chávarri i ens presenta, després de tants anys, els supervivents de la família. Rostres malferits per la vida, la malaltia, l'odi mal dissimulat, la misèria. Talment passa, supòs, a les millors famílies.

La lliçó més patètica de la pel·lícula és que, excepte Juan Luis, que és el millor escriptor de la saga, cap dels altres dos, ni Leopoldo ni Michi, acaben d'acceptar el seu destí. El més assenyat dels tres, qui pitjor ho deu haver passat és, però Michi. *Después de tantos años* és una pel·lícula d'una austeritat formal admirable. Era l'única manera possible de narrar una història com aquesta. El seu fil conductor es basa en la barreja dels punts de vista dels protagonistes i dels paisatges i escenaris en què han

anat malvivint, que volen ser la pintura de la seva ànima. Destaca la solvència del muntatge (que intercala, per un costat, moments d'*El desencanto*, que van pautant l'evolució dels germans, i, per l'altra, seqüències d'alguna Frankenstein, sobretot per retratar Leopoldo, un maleït més simpàtic i conseqüent que Juan Goytisolo) i una música bellíssima. Del no-res, ha estat capaç de fer Ricardo Franco una gran pel·lícula; de les que ens reconcilien amb el cine. Dins aquest teatre de cinisme i autodestrucció, sobresurten alguns moments de tendresa, de calor humana, com és ara en l'emotiu final, que relata l'encontre entre Michi i Leopoldo, en un cementiri i en els escenaris ruïnosa de l'esplendor familiar. Dos morts en vida, dos fantasmes abraçant-se inútilment.

"Ni aún ahora, tantos años después, es posible el pacto entre nosotros, ni aún ahora, la piedad y el olvido". ■